

Halavasepikkä

Jolsterhalvknäpare
Hylochares cruentatus

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Halavasepikkä on pienehkö (5–10 mm), pitkänomainen ja väriltään musta tai mustanruskea. Peitinsiipien ja etuselän reunat samoin kuin raajat ja tuntosarvet ovat punertavan ruskeat. Muista sepiköistä sen erottaa etuselän keskellä olevan selvän pitkittäisen uurteen ja sivuilla olevien vinojen poikittaisuurteiden perusteella. Peitinsiipien pisteviirut ovat voimakkaat.

Elinympäristö ja levinneisyys

Halavasepikkä elää pienten vesien tuntumassa tulvivilla alueilla kasvavissa halavissa ja mustuvapajuissa. Aikuiset kuoriaiset parveilevat rungoilla lämpiminä kesäkuun alkupuolen päivinä. Naaraat munivat yleensä katkenneisiin rungon osiin. Toukat elävät kovassa puussa kaivaen siihen litteitä, lyhyitä purun täyttämiä käytäviä. toukka koteloituu lähelle puun pintaa kaivettuun kotelo-onteloon. Aikuisten kuoriaisten ulostuloreiät puun pinnassa ovat pyöreitä ja kooltaan hyvin vaihtelevia. Useimmiten ulostuloreikiä näkee rungon kuorettomissa osissa.

Halavasepikkä tunnetaan ainoastaan Suomesta. Aikaisemmin se oli sekoitettuna hiljattain nimellä *Hylochares populi* kuvattuun haapasepikkään, jota tavataan lähimpänä Venäjän Karjalassa, jossa tehtyihin havaintoihin perustuvat kirjallisuudessa aikaisemmin esitetyt tiedot elintavoista eivät siis päde suomalaiseen lajiin. Suomessa halavasepikkä on havaittu 1800-luvulla Paimiossa, 1900-luvun alussa Mynämäellä sekä viime vuosina Sipoossa, Tuusulassa ja usealla paikalla Vantaalla.

Nykytila ja uhkatekijät

Halavasepikkä on erikoistunut elämään tulvivilla runsaasti puumaisia pajuja kasvavilla alueilla. Tunnettujen esiintymispaikkojen sijainti aivan asutuksen tuntumassa lisää niihin kohdistuneita paineita ja Vantaalla kaadettiinkin keväällä 2011 erehdyksessä halavasepikän asuttamia puita.

Hoitosuositukset

Halavasepikkä ei yleensä esiinny varsinaisessa metsässä, mutta ajoittain tulvivissa metsissä sijaitsevat elinpaikat voivat joutua myös metsätaloustoimien kohteeksi. Erityisesti suojeltavan halavasepikän todetut elinympäristöt rajataan kokonaan metsänkäsittelyn ulkopuolelle tai niistä voi varovasti poistaa muuta puustoa, kunhan isot pajut säästetään. Myös lähialueiden kuolleet ja kuolevat kookkaat pajut tulisi säästää. Tulvametsän vapaaehtoiseen suojeluun on mahdollista hakea rahoitusta METSO-ohjelman kautta.

Lähteet

- Kotiranta, H., Uotila, P., Sulkava, S. & Peltonen, S.-L. (toim.). 1998. Red data book of East Fennoscandia. Ympäristöministeriö, Suomen ympäristökeskus ja Luonnontieteellinen keskusmuseo, Helsinki. 351 s.
- Muona, J., Brüstle, L. 2008. Observations of the biology of *Hylochares cruentatus* (Gyllenhal) (Coleoptera, Eucnemidae). *Entomologica Fennica* 19: 151–158.
- Muona, J., Lassila, N. & Brüstle, L. 2008. *Hylochares cruentatus* (Gyllenhal) Suomessa – haapasepikistä halavasepikäksi (Col., Eucnemidae). *Sahlbergia* 14: 17–21.
- Rassi, P., Alanen, A., Kemppainen, E., Vickholm, M. & Väisänen, R. 1985. Uhanalaisten eläinten ja kasvien suojelutoimikunnan mietintö. Osa II Suomen uhanalaiset eläimet. Komiteamietintö 1985:43, Ympäristöministeriö, Helsinki. 466 s.

Kuva: Pekka Malinen, Luomus, CC-BY-SA-4.0, laji.fi